

Rafael Žordano

DRUGAČIJI ŽIVOT POČINJE KADA
SHVATIŠ DA IMAŠ SAMO JEDAN...

Prevela
Ana Martinović

■ Laguna ■

Naslov originala

Raphaëlle Giordano

TA DEUXIÈME VIE COMMENCE QUAND TU COMPRENDS
QUE TU N'EN AS QU'UNE...

Copyright © Groupe Eyrolles, 2015

Translation copyright © 2018 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Maštam o tome da svako od nas može ispoljiti svoje
talente i preuzeti odgovornost za ostvarenje sop-
stvene sreće zato što ništa nije važnije nego živeti
u skladu sa snovima iz svog detinjstva...*

*Srećan put,
Rafael.*

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Sve krupnije i krupnije kapi kiše raspršivale su se po vetrobranskom staklu. Brisači su škripali, a ja sam cvokotala od straha grčevito stiskajući volan...

Mlazevi kiše ubrzo su postali takvi da sam instinktivno usporila. Samo bi mi još falilo da doživim saobraćajnu nesreću! Da li su se to elementarne nepogode urotile protiv mene? Noje, jesi li tu? Kakav je ovo potop?

Odlučila sam da presečem sporednim putevima kako bih izbegla saobraćajnu gužvu koja se stvara petkom predveče i kako se ne bih mrcvarila po velikim prenatrpanim saobraćajnicama u koloni vozila što se rasteže poput harmonike u ritmu kreni-stani. Ne želim da izigravam Ivet Orner* na četiri točka! Uzalud sam

---

* *Yvette Horner* (1922) – francuska muzičarka i kompozitorka poznata kao virtuoz na harmonici. (Prim. prev.)

pokušavala da razaznam natpise, dok se gore skupina bogova ludo zabavljala bacajući iz sve snage mlazeve kiše po staklu mog auta kako bi me još više omela. I kao da to nije bilo dovoljno, moj GPS je odjednom odlučio, na rubu tamne šume, da mi ne bude više saputnik. Tehničko-logističko razmimoilaženje za neposrednu posledicu ima to da ja idem pravo dok se uređaj nekontrolisano okreće ili, bolje rečeno, više ne radi!

Treba dodati da tamo gde sam se zadesila, GPS uređaji ne funkcionišu ili rade pogrešno. To mesto je bilo zaboravljena zona na mapama, a biti tamo značilo je ne biti nigde. Pa ipak...

Taj mali kompleks preduzeća, to neizvesno pregrupisanje retko isplativih kompanija, što su za mog gazdu predstavljale dovoljan trgovinski potencijal kako bi opravdao moj premeštaj. Možda se iza svega krio i neki manje racionalan razlog. Otkako mi je smanjio platu za petinu, imala sam neprijatan utisak kao da mi čini uslugu što mi je poverio poslove koje drugi nisu želeli. Eto zašto sam se našla u kavezu na točkovima u kome se truckam po putevima velikih pariskih predgrađa baveći se beznačajnim poslovima...

Hajde, Kamij... Prestani da mozgaš i koncentriši se na vožnju!

Iznenadan prasak... Zastrašujući zvuk koji mi je ubrzao puls na 120 otkucaja u minuti, zbog čega sam nekontrolisano skrenula u stranu. Glava mi udara u staklo vetrobrana i iznenada postadoh svesna da nije samo

puka priča da vam u ovakvim situacijama za dve sekunde čitav život prođe kroz glavu. Posle nekoliko trenutaka nesvesti, pribrao se i dotakoh čelo... Nema ničega sluzavog. Samo velika čvoruga. Pregled na brzinu... Ne, nemam bolove na drugim mestima. Srećom, više sam uplašena nego što sam stvarno povređena!

Izađoh iz auta i na brzinu se ogrnuh kabanicom kako bih videla koliki je kvar: probušena guma i ulubljen blatobran. Pošto je napad panike prošao, strah ustupi mesto besu. *Zaboga!* Da li je moguće doživeti sve ove pehove u samo jednom danu? Prigrabih telefon kao pojas za spasavanje. Očigledno, nije bilo dometa za mobilnu mrežu. Jedva da me je to iznenadilo, pomirila sam se sa zlom sudbinom koja me je pratila.

Minuti su prolazili. Ništa. Niko. Sama, izgubljena u ovom pustom predelu. Očaj je počeo da me sve više savladava, a grlo mi je postajalo sve suvlje.

Kreni, umesto što paničiš! Mora da ovde negde postoji neka kuća...

Napustila sam potom svoj zaklon i navukla na sebe zaštitni prsluk koji mi je i te kako bio dobrodošao za tu priliku.

Šta je tu je! I da budem do kraja iskrena, s obzirom na okolnosti, bilo me je baš briga što nisam nimalo *glamurozno* izgledala.

Posle desetak minuta koji su mi se činili kao večnost, nabasala sam na kapiju nečijeg imanja. Pritisnula sam

dugme na interfonu s video-nadzorom kao da zovem hitnu pomoć.

Jedan čovek mi iza zatvorenih vrata odgovori krajnje sumnjičavim glasom, kakvim se obraćamo nepoznatim gostima.

„Da? Šta vam treba?“

Stisnuh palčeve da domaćini budu gostoljubivi i bar malo solidarni!

„Dobro več, gospodine... Žao mi je što vas uznemiravam, ali imala sam automobilsku nezgodu na rubu šume, tamo iza vaše kuće... Pukla mi je guma, a moj mobilni telefon nema domet... Nisam mogla da pozovem pomoć...“

Poskočih kad začuh kako se metalna kapija otvara. Da li je moj tužan pogled poput izgubljenog koker španijela ili moj izgled utopljenika ubedio vlasnika ovog imanja na rubu šume da mi pruži sklonište? Nema veze. Uvukoh se unutra bez reči i ugledah divno osobeno zdanje, okruženo baštom isto tako dobro osmišljenom kao i unutrašnjost kuće. Pravi dragulj usred ove pustare!

2

Na prednjem ulazu u kuću upalila su se svetla, a zatim su se otvorila vrata. Približavala mi se silueta stasitog muškarca ispod ogromnog kišobrana. Kada je čovek stigao do mene, primetih njegovo izduženo i skladno lice, poprilično markantnih crta. Bore su mu lepo pristajale. Šon Koneri u francuskom stilu. Primetila sam da ima dve naglašene jamice na kraju izražajnih nasmešenih usana, što mu je u pogledu fizionomije davalo simpatičan izgled. Izgled koji je pozivao na dijalog. Mora da je svoje šezdesete godine dočekao držeći se čvrsto na nogama i ne gubeći vedar duh. Njegove oči lepe svetlosive boje sijale su veselo poput dva klikera uglačana brižnom dečačkom rukom. Proseđa kosa mu je bila začuđujuće bujna za nekog njegovih godina, blago proređena samo na čeonom delu u vidu finih polukružnih zalizaka. Kratko podšišana i pažljivo oblikovana brada,

kao uostalom i rastinje u njegovom vrtu, svedočila je o čoveku istančanog ukusa ne samo u fizičkom nego u duhovnom pogledu.

Pozvao me je da pođem s njim unutra. Zaustavih se u svojoj nemuštoj analizi.

„Uđite! Mokri ste do gole kože!“

„H... Hvala! Veoma ste ljubazni. Izvinite još jednom što vam smetam...“

„Nemojte da se izvinjavate. Nema problema. Hajdete, sedite, idem da vam donesem peškir da se malo osušite.“

U tom trenutku prišla nam je elegantna žena koja mu je, kako sam pretpostavljala, bila supruga. Njeno lepo ljubazno lice na trenutak dobi namršten izraz kad je primetila kako ulazim u njen dom.

„Dragi, je li sve u redu?“

„Da, da, u redu je. Ova gospođa je imala automobilsku nezgodu na putu i izgubila je signal za mobilnu mrežu tamo na rubu šume. Potreban joj je telefon i da malo predahne.“

„Ah da, naravno...“

Pogledala me je ledenim pogledom i ljubazno me ponudila čajem, što sam odmah prihvatila.

Dok je odlazila u kuhinju, njen muž je silazio niz stepenice s peškirom u ruci.

„Hvala, gospodine, baš ste ljubazni.“

„Klod. Zovem se Klod.“

„Ah... Ja sam Kamij.“

„Izvolite, Kamij. Telefon je ovde, ako želite.“

„Odlično. Neću dugo.“

„Koliko god vam treba.“

Približavala sam se telefonu na lepoj rafiniranoj drvenoj komodi, iznad koje se nalazilo delo savremene umetnosti. Ovi ljudi očigledno imaju ukusa, a i dobro su situirani... Kakva sreća što sam naletela na njih (a ne na skrovište nekog manijaka čija su meta očajne domaćice)!

Uzeh slušalicu i ukucah broj svoje osiguravajuće kuće. Pošto nisam znala da odredim gde se tačno nalazi moj auto, predložila sam šlep-službi da dođe prvo po mene uz pristanak mojih domaćina. Rekoše mi da će stići za sat vremena. Odahnuh u sebi: događaji su krenuli u dobrom pravcu.

Pozvala sam potom kuću. Klod je diskretno uzeo žarač i otišao u drugi deo prostorije da se pobrine za vatru, koja je pucketala u kaminu. Pošto je telefon zvonio osam puta, što mi se učinilo kao večnost, javio se moj muž. Po glasu sam mogla da pogodim da je bio posađen ispred televizora. Bez obzira na sve, nije bio nimalo iznenađen ni zabrinut što me čuje. Navikao je da se ponekad kući vraćam kasno. Objasnila sam šta mi se sve desilo. On me je slušao ubacujući poneki uzvik i cokćući. Potom mi je postavio tehnička pitanja: za koliko će doći šlep-služba da me pokupi, koliko će to koštati. Bila sam krajnje iznervirana i njegovo ponašanje me je toliko izludelo da sam poželela da mu se izvičem u slušalicu! Zar nije mogao da pokaže malo empatije bar ovaj put? Spustila sam slušalicu, van sebe od besa,

pošto sam rekla da ću se snaći i da ne mora da me čeka i neka ide na spavanje.

Ali ruke su mi se tresle i osećala sam kako mi se oči pune suzama. Nisam čula da mi se Klod približava, tako da sam poskočila kada mi je spustio ruku na rame.

„Da li je sve u redu? Jeste li dobro?“, upitao me je glasom punim razumevanja, kakav sam želela da malopre čujem od svog muža.

Sagnuo se da bi bio u visini mog lica i ponavljao:

„Je li sve u redu, jeste li dobro?“

I tada me je nešto u njegovom ponašanju slomilo: usne su počele da mi podrhtavaju i nisam mogla da zadržim suze... Maskarada od maskare na mom licu – pustila sam da izađu iz mene prenegomilane frustracije koje su se nakupile poslednjih nedelja, meseci, godina...

3

U početku nije ništa govorio. Ostao je tako, ukopan, držeći toplu ruku na mom ramenu u znak saosećanja.

Kada su mi suze usahnule, njegova žena, koja je u međuvremenu spustila ispred mene šolju iz koje se pušio čaj i donela mi nekoliko maramica, povukla se na sprat, osetivši, sigurno, da bi njeno prisustvo moglo da prekine spasonosno ispovedanje.

„Iz-izvinite, ovo je neverovatno! Ne znam šta se zbiva sa mnom... Trenutno sam prenapeta, a povrh svega i ovaj očajan dan!“

Klod, koji je seo u fotelju preko puta mene, slušao me je pažljivo. Bilo je nečeg u njemu što je pozivalo na ispovest. Gledao me je pravo u oči. Nije to bio ni ispiti-vački ni nametljiv pogled. To je bio pogled dobrodošlice kao širom otvorene ruke.

Oči su mi bile prikovane za njegove i osećala sam da ne treba da lažem. Da mogu da se predstavim ne skrivajući ništa. Jedna po jedna, unutrašnje kočnice su popuštale. Nema veze. Ili još bolje?

Poverila sam mu ono što me je najviše mučilo, objasnivši mu kako su nakupljene mikrofrustracije na kraju počele da nagrízaju moju radost življenja iako sam *a priori* imala sve da budem srećna...

„Vidite, ja nisam nesrećna, ali nisam ni istinski srećna... A užasan je taj osećaj da mi sreća klizi kroz prste! No ne želim ni u kom slučaju da se obratim lekaru; on bi mi verovatno rekao da sam u depresiji i prepisao bi mi lekove! Ne, to je samo vrsta mrzovolje... Ništa ozbiljno, ali ipak... To je kao da je srce negde nestalo. Ne znam da li sve ovo više ima smisla!“

Imala sam utisak da su ga moje reči jako pogodile te sam se zapitala da se u njima nije možda i sam prepoznao. S obzirom na to da smo se poznavali manje od jednog sata, među nama je zavládala čudna klima poverenja. Do malopre sam mu bila potpuno nepoznata, a evo me sada kako u svom intimnom ispovedanju prelazim više faza odjednom, povezujući ishitreno naše životne priče.

Očigledno ga je moja ispovest dirnula u bolnu tačku, pa je odlučio da me na originalan način uteši.

„Razlozi zbog kojih ćemo živeti potrebni su nam u istoj meri kao i sredstva od kojih ćemo živeti“, rekao je

Abe Pjer.* Prema tome ne treba govoriti da to nema značaja. Naprotiv, to ima ogroman značaj! Ne treba olako prelaziti preko bolova u duši. Dok vas slušam, mislim čak da znam šta vas muči...“

„Ah, stvarno?“, upitala sam dok sam se ponovo povlačila u sebe.

„Da...“

Kolebao se na trenutak treba li da nastavi ili ne, kao da je pokušavao da odgonetne hoću li dobro prihvatiti njegovo razotkrivanje... Procenio je da treba, jer je rekao poverljivim glasom:

„Sigurno patite od akutnog rutinitisa.“

„Od čega?“

„Od akutnog rutinitisa. To je oboljenje duše koje pogađa sve više ljudi u svetu, posebno na Zapadu. Simptomi su gotovo uvek isti: pad motivacije, hronična mrzovolja, osećaj uzaludnosti i nemogućnosti da se bude srećan uprkos materijalnom izobilju, praznina, melanholičnost...“

„Ali... Kako sve to znate?“

„Ja sam rutinolog.“

„Rutino-šta?“

Bilo je nadrealno!

* Abbé Pierre (1912–2007) – katolički sveštenik koji se odrekao bogatstva i svoj život posvetio pomaganju beskućnicima, zbog čega je postao jedan od najpoštovanijih ljudi u Francuskoj. (Prim. prev.)

Izgleda da se navikao na tu vrstu reakcija jer je zadržao i dalje smiren i hladnokrvan izraz lica.

Objasnio mi je potom u nekoliko rečenica šta je to rutinologija – nova disciplina još nedovoljno poznata u Francuskoj, ali već dosta rasprostranjena u ostalim delovima sveta. Ispričao mi je i kako su istraživači i naučnici shvatili da su ljudi sve više pogođeni tim sindromom i kako, iako nismo u depresiji, možemo imati osećaj praznine, jednu pravu pustoš u duši izazvanu utiskom utisak da imamo sve uslove da dosegamo sreću, ali ne znamo put do nje.

Slušala sam ga širom otvorenih očiju, upijajući njegove reči koje su tako dobro opisivale ono što sam osećala, što ga je podstaklo da nastavi:

„Znate, rutinitis na prvi pogled deluje kao bezazlen bol, ali on može da naštetiti čitavoj populaciji: da dovede do pesimizma, cunamija osećanja duševne praznine, katastrofalnih oluja mračnog raspoloženja. Uskoro, osmeh će biti na putu izumiranja! Ne smejte se, to je istina! A da ne spominjem efekat leptira! Ovaj fenomen koji se sve više širi zahvata sve veći deo populacije... Poodmakli rutinitis može negativno da utiče na raspoloženje u čitavoj jednoj zemlji!

U njegovom grandioznom načinu izražavanja osetila sam nameru da mi tim preterivanjem povrati osmeh na lice.

„Ne preterujete li, ipak, malo?“

„Da, malo! Ne možete da zamislite broj analfabeta sreće! A da ne govorimo o emocionalnoj nepismenosti! Baš jedno... Mislite li da ima ičeg goreg od utiska da vam život izmiče jer niste imali hrabrosti da ga oblikujete u skladu sa sopstvenim željama, jer niste mogli da ostanete verni svojim suštinskim vrednostima, detetu kakvo ste bili, svojim snovima?“

„Mmm, mmm... Sigurno...“

„Nažalost, razvijanje sposobnosti da budemo srećni ne učimo u školi. Postoje, međutim, tehnike za to. Možemo imati mnogo novca i biti krajnje nesrećni, ili naprotiv, imati malo novca i znati uživati u životu kao niko... Sposobnost da budemo srećni stvara se, osnažuje iz dana u dan. Dovoljno je ponovo preispitati svoj sistem vrednosti, promeniti način gledanja na život i događaje.“

Ustade da donese sa velikog stola posudu punu slatkisha, zatim se vrati i ponudi me da ih uzmem uz čaj. Rasejano uze nekoliko komada nastavljajući naš razgovor, koji mu se izgleda veoma sviđalo. Dok sam ga slušala kako mi priča o važnosti povratka samoj sebi, da sebe više volim kako bih bila u stanju da pronađem svoj put i sreću, da učinim da ona zasija oko mene, pitala sam se šta li je to preživeo kad ga se sve ovo toliko tiče...

Bio je toliko ostrašćen dok je pokušavao da podeli sa mnom to svoje ubeđenje. Iznenada je začutao i uperio u mene blagonaklon pogled, čitajući me kao otvorenu knjigu.

„Znate, Kamij, većina stvari koja vam se u životu dešava zavisi od toga šta se događa ovde gore“, nastavio je tapkajući se po temenu. „U vašoj glavi. Moć uma neprestano nas iznenađuje! Zamislite u kojoj meri vaše misli utiču na vašu realnost... To me pomalo podseća na fenomen koji Platon opisuje u Mitu o pećini: okovani u pećini, ljudi imaju pogrešnu sliku o realnosti jer o njoj imaju samo deformisane slike stvari koje vatra iza njih projektuje po zidu.“

Uživala sam u tišini u ovoj čudnoj situaciji! Moram takođe priznati da nisam očekivala da ću filozofirati u ugodnom salonu samo sat vremena posle automobilske nezgode!

„Povlačite paralelu između Platonovog mita i načina funkcionisanja našeg uma? Au...“

Moja reakcija ga je nasmejala.

„Ali tako je! U tome pronalazim paralelu s mislima koje stavljaju filter između realnosti i nas samih i preobražavaju realnost u skladu s našim uverenjima, *a priori* mišljenjima, sudovima... a ko sve to stvara? Vaš um! Jedino vaš um! Ja to zovem fabrikom misli. Prava fabrika! Dobra vest je što imate moć da te misli menjate. Da li ćete ih obojiti u ružičasto ili crno zavisi od vaše volje... Možete preusmeriti svoj um da prestane da vas vodi u pogrešnom pravcu: dovoljno je imati malo doslednosti, istrajnosti i poznavati metodu...“

Bila sam preneražena. Dvouvila sam se da li da ga smatram za ludaka ili da aplaudiram njegovom

neverovatnom govoru. Nisam uradila ni jedno ni drugo, nego sam se zadovoljila potvrdnim klimanjem glavom.

Osetio je da mi je dao najveći broj informacija koje sam u tom trenutku mogla da svarim.

„Izvinite me, ja vas gnjavim ovim svojim teorijama?“

„Ne, taman posla, nimalo! Mislim da su veoma zanimljive. Samo sam malo umorna, ne obraćajte pažnju...“

„Sasvim razumljivo. Neki drugi put, ako hoćete, biće mi osobito drago da vam još nešto ispričam o toj metodi... Ima zaista dokaza da ona pomaže ljudima da pronađu smisao i da ponovo počnu da planiraju kako da žive srećno.“

Ustao je i uputio se ka lepom radnom stolu od trešnjevog drveta. Izvadio je iz njega posetnicu i pružio mi je.

„Svratite, ako želite, neki put kod mene“, rekao je uz blag osmeh.

Pročitala sam:

KLOD DIPONTEL

Rutinolog

Ulica Boeti br. 15

75008 Pariz

Čvrsto sam držala posetnicu ne znajući još uvek šta da mislim o tome. Iz učtivosti sam rekla da ću razmisliti. Nije insistirao, naizgled ne pridajući mnogo pažnje mom odgovoru. Iako sam se profesionalno bavila prodajom, počela sam da se pitam nije li normalno da neko ko radi

za sebe pokušava da pridobije novog klijenta po svaku cenu? Možda je nedovoljna komercijalna agresivnost posledica velike samouverenosti. Bila sam ubeđena da ću, ako odbijem tu priliku, jedino ja biti na gubitku.

Ali u tom trenutku sam još uvek bila pod uticajem uzbuđenja koja su mi se desila te večeri, taj glupi udes, ta glupa olujna kiša, kao početak lošeg filma strave i užasa.... A sada rutinolog! Haluciniram... Za pet minuta pojaviće se kamere i neko će viknuti: „Skrivena kamera!“

Začu se zvono. Na vratima ni kamere ni novinara, samo radnik šlep-službe koji je upravo stigao.

„Hoćete li da pođem s vama?“, upitao me je ljubazno Klod.

„Ne, stvarno, hvala vam... Nema potrebe. Učinili ste već toliko za mene. Ne znam kako da vam zahvalim...“

„Nema na čemu. Sasvim je normalno pomoći u takvoj situaciji! Pošaljite mi poruku kada stignete kući.“

„Važi! Doviđenja i hvala još jednom!“

Sela sam na prednje sedište do radnika šlep-službe da mu pokažem put do mesta nezgode. Bacila sam poslednji pogled kroz prozor i videla par koji me je pozdravljao sa ulaza. Zračili su ljubavlju i međusobnim poverenjem!

S takvom slikom spokojne sreće koja mi je lebdela u mislima, prepustila sam se odlasku u noć truckajući se u tom vozilu, u susret svojim realnim problemima...

4

Sutradan ujutru probudila sam se sa užasnom migrenom. Prodoran bol kao da mi neko burgija po glavi, nažalost, pretvoriće se samo u manje intenzivan tup bol koji će me ključati u glavu poput dosadnog Pere Detlića čitavog dana. Provela sam nemirnu noć razmišljajući o rečima Kloda Dipontela. Da li me je zaista obuzeo akutni rutinitis? Da li praznina u duši koju osećam već nekoliko nedelja zavređuje da se upustim u jedan takav tretman uz pomoć stručnog lica? Jer na šta se ja zapravo žalim? Imam muža i divnog sina, stabilan posao... Možda samo treba jednostavno da se trgnem i prestanem da mozgam? Međutim, moj mali splin urbane hipsterke na pragu četrdesetih nije mi dao mira. Pokušala sam u više navrata da odvratim misli, ali uzalud...

Pokušavala sam, s vremena na vreme, uprkos svemu da stvari sagledam iz drugačije perspektive. Da ih